

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Jarosław Matras (sprawozdawca)

w sprawie **W.M.**

skazanego z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 10 grudnia 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 22 kwietnia 2025 r., sygn. akt IV Ka 38/25,

utrzymującego wyrok Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 7 listopada 2024 r., sygn. akt II K 215/24,

uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza postępowanie w sprawie, a kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.

Jacek Błaszczyk

Marek Pietruszyński

Jarosław Matras

UZASADNIENIE

W.M. został oskarżony o to, że: „w dniu 12 kwietnia 2018 roku w T. woj. [...] działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem B.G. w kwocie 6 700.00 złotych za pomocą wprowadzenia w błąd, w ten sposób że do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. złożył pozew o zapłatę kwoty 6 700,00 złotych, sprawa o sygn. I C [...], do którego załączył weksel wskazując, że jest to weksel własny sporządzony przez B.G., gdyż w rzeczywistości był to weksel in blanco, lecz zamierzonego czynu nie osiągnął z uwagi na oddalenie powództwa przez Sąd, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi”, tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2024 r., sygn. akt II K 215/24, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim oskarżonego W.M. uznał za winnego dokonania zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. i art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. wymierzył mu karę 120 stawek dziennych grzywny, przyjmując wartość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych, nadto orzekł o kosztach postępowania.

Wyrok ten zaskarżył obrońca oskarżonego, który wskazał na:

I. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 17 §1 pkt 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt. 8 k.p.k. polegające na przypisaniu oskarżonemu W.M. zarzucanego mu czynu w sytuacji, gdy co do tego samego zachowania, które składało się na czyn przypisany oskarżonemu - zawierającego się w ramach tego samego zdarzenia faktycznego (historycznego) - postępowanie karne zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb., z dnia 28 stycznia 2022 r. (Sygn. akt: IV Ka 750/21) którym oskarżony został uniewinniony od zarzucanego mu czynu polegającego m. in na przedłożeniu w nieustalonej dacie nie później niż w dniu 24 lipca 2018 r. wypełnionego weksla w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie

Mazowieckim do sprawy I C [...], jako weksla zupełnego, działając w ten sposób na szkodę B.G., a zatem zachowania tożsamego z tym, które W.M. zostało przypisane w niniejszym postępowaniu i z uwagi na fakt, że było ono elementem czynu, który został już prawomocnie osądzony - zachodziła w tym zakresie negatywna przesłań procesowa w postaci rei iudicatae-,

II. Naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

- art. 41 § 1 kpk w zw. z art. 4 kpk - poprzez wydanie skarżonego wyroku przez Sędziego SR X. Y., która z uwagi na stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu decyzji podjętej na etapie postępowania przygotowawczego, dotyczącej uchylenia postanowienia Prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego, wypowiedziała się co do oceny materiału dowodowego, w tym okoliczności mających świadczyć o podjęciu przez oskarżonego „oszukańczych zabiegów”, zresztą tożsamych jak zawarte w uzasadnieniu skarżonego wyroku, co wskazywało, iż Sąd jeszcze przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie - uzewnętrzniał swoje przekonanie dotyczące orzeczenia, jakie ma zapaść w przedmiocie odpowiedzialności oskarżonego W.M., co w konsekwencji powodowało, że pozbawione jest ono przymiotu obiektywizmu;

III. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, że oskarżony W.M. zrealizował znamiona przypisanego mu czynu, w ten sposób, że usiłował wprowadzić Sąd w błąd, co do charakteru weksla „w celu uniknięcia podniesienia przez B.G. zarzutu przedawnienia roszczenia i pozbawienie pozwanego w sprawie cywilnej takiej możliwości” - w sytuacji, gdy z tak opisanego przez Sąd zachowania nie wynikały okoliczności relewantne dla realizacji znamion przypisanego mu czynu, albowiem co ustala Sąd samo roszczenie przysługiwało oskarżonemu, jako wierzycielowi, a przy tym nie pozbawiało to możliwości podniesienia zarzutu przedawnienia, to bowiem było niezależne od woli oskarżonego, a jednocześnie brak było tożsamości podmiotu, który miałby zostać wprowadzony w błąd i tego, do którego rozporządzenia „własnym” mieniem miałoby rzekomo dojść, co w

konsekwencji nie pozwalało na przyjęcie, że oskarżony W.M. wypełnił znamiona określone w art. 13 §1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk.”

Podnosząc te zarzuty obrońca wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na negatywną przesłankę procesową w postaci rei iudicatae; ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego W.M. od popełnienia zarzucanego mu czynu; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.”

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2025 r. sygn. akt IV Ka 38/25, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację w tej sprawie wniósł obrońca skazanego, który zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w całości podniósł zarzut:

„I. Naruszenie przepisów postępowania, stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą, określoną w art. 439 § 1 pkt 2 kpk, polegające na nienależytej obsadzie Sądu II instancji rozpoznającego sprawę oskarżonego W.M. w postępowaniu odwoławczym, w składzie którego orzekał Sędzia X.1 Y.1, powołany do pełnienia urzędu na stanowisko Sędziego Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb, na podstawie nominacji przedstawionej uchwałą z dnia [...] 2020 r. Nr [...] wydaną przez Krajową Radę Sądownictwa, ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 z późn. zm.), niespełniającą wymogu niezależności, co w efekcie doprowadziło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przy rozpoznaniu sprawy oskarżonego W.M., który nie miał w toku postępowania odwoławczego zapewnionych gwarancji wynikających z w/w przepisów;

II. Naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt. 8 k.p.k. polegające na utrzymaniu zaskarżonego apelacją obrońcy wyroku Sądu

Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim - w sytuacji, gdy co do tego samego zachowania, które składało się na czyn przypisany oskarżonemu - zawierającego się w ramach tego samego zdarzenia faktycznego (historycznego) - postępowanie karne zostało już prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 stycznia 2022 r., (Sygn. akt: IV Ka 750/21) którym oskarżony został uniewinniony od zarzucanego mu czynu polegającego m. in. na przedłożeniu w nieustalonej dacie nie później niż w dniu 24 lipca 2018 r. wypełnionego weksla w Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Mazowieckim do sprawy I C [...], jako weksla zupełnego, działając w ten sposób na szkodę B.G., a zatem zachowania tożsamego z tym, które W.M. zostało przypisane w niniejszym postępowaniu i z uwagi na fakt, iż było ono elementem czynu, który został już prawomocnie osądzony - zachodziła w tym zakresie negatywna przesłanka procesowa w postaci rei iudicatae”.

Wskazując te zarzuty obrońca wniósł o „-uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. IV Wydział Kamy Odwoławczy z dnia 22 kwietnia 2025 r. oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim II Wydział Karny z dnia 7 listopada 2024 r., w sprawie Sygn. akt: II K 215/24 i umorzenie postępowania z uwagi na negatywną przesłankę procesową określoną w art. 17 § 1 pkt. 7 kpk w postaci powagi rzeczy osądzonej;

ewentualnie o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. IV Wydział Karny Odwoławczy z dnia 22 kwietnia 2025 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.”

W odpowiedziach na kasację obrońcy skazanego, zarówno z- ca Prokuratora Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, jak i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnieśli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja w zakresie zarzutu z pkt II okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiało jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zresztą od tego zarzutu kontrolę kasacyjną należało rozpocząć, skoro potencjalnym skutkiem

zasadności tego zarzutu musiało być umorzenie postępowania karnego, a zatem zakończenie postępowania karnego, w sytuacji, gdy ewentualne uwzględnienie zarzutu z pkt I kasacji prowadziłyby tylko do powtórzenia rozprawy odwoławczej. Ma rację skarżący, że zaskarżony wyrok sądu odwoławczego jest dotknięty uchybieniem z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Podstawą zarzutu kasacji z pkt II było twierdzenie obrońcy (czynione już w formie zarzutu apelacyjnego), że kwestia odpowiedzialności karnej oskarżonego za czyn będący przedmiotem aktu oskarżenia w tej sprawie została już prawomocnie rozstrzygnięta w postępowaniu karnym zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 stycznia 2022 r., w sprawie o sygn. akt IV Ka 750/21. Tożsamy zarzut apelacyjny nie został uwzględniony, a sąd odwoławczy uznał, że nie zachodzi w tej sytuacji przeszkoda procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Przypomnieć zatem trzeba, że w sprawie o sygn. akt II KK 51/21 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim oskarżony stanął pod zarzutem następującej treści: *„w nieustalonym okresie jednak nie później niż do dnia 24 lipca 2018 r. wypełnił bez zgody i upoważnienia B.G. weksel in blanco na kwotę 6700 zł z terminem wykupu na dzień 24.01.2016 r. i tak wypełniony weksel przedłożył Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim w dniu 24 lipca 2018 r. do sprawy I C [...] jako weksel zupełny, czym działał na szkodę B.G.”*, tj. o czyn z art. 270 § 2 k.k. Akt oskarżenia został wniesiony przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Tomaszowie Mazowieckim po zakończeniu śledztwa w sprawie PR [...], a z uzasadnienia aktu oskarżenia wynikało, że W.M. w pozwie z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie I C [...] Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, wniósł o zasądzenie od pozwanego B.G. kwoty 6700 zł a swoje roszczenie wywodził z weksla własnego, który miał zostać wystawiony w dniu 24 stycznia 1995 r. Prokurator podkreślił, że W. M. w toku postępowania cywilnego uważał, iż swoje roszczenie opiera na wekslu zupełnym, gdy tymczasem nie można było przyjąć, że jest to weksel własny, albowiem osoba, która go wystawiła w dniu 24 stycznia 1995 r. „musiałaby być jasnowidzem”, skoro wymieniony w wekslu Bank powstał dopiero w 2000 r. (k. 102). Dalej, jak wynikało z uzasadnienia aktu oskarżenia, prokurator przywołał oświadczenie B. G. złożone w toku postępowania cywilnego, z którego wynikało, że rozpoznał swój podpis na blankiecie weksla, co upoważniło prokuratora do

stwierdzenia, iż wystawił on weksel in blanco. Prokurator przyjął w tym układzie, że oskarżony wypełnił weksel in blanco, przy czym wypełnienie przez oskarżonego tego weksla nastąpiło niezgodnie z wolą podpisanego, co stanowi przestępstwo z art. 270 § 2 k.k. Prokurator dodał dalej: *„ponieważ takie działanie sprawcy doprowadza do tego, że wynikające z weksla zobowiązanie wystawcy jest dla niego niekorzystne lub mniej korzystne w porównaniu ze stanem jaki by istniał, gdyby weksel wypełniono z jego wolą, możliwa jest też kwalifikacja takiego zachowania z art. 286 § 1 k.k.”* Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim wyrokiem z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 51/21 uznał oskarżonego za winnego zarzucanego mu czynu z tą zmianą w opisie czynu, iż w miejsce wyrażenia *„do dnia 24 lipca 2018 r.”* przyjął wyrażenie: *„do dnia 12 kwietnia 2018 r.”* oraz w miejsce wyrażenia: *„w dniu 24 lipca 2018 r.”* przyjął wyrażenie: *„w dniu 12 kwietnia 2018 r.”* i na podstawie art. 270 § 2 k.k. wymierzył mu karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby dwóch lat (w wyroku znalazły się także inne rozstrzygnięcia). Na skutek apelacji obrońcy oskarżonego Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie o sygn. akt IV Ka 750/21 zmienił zaskarżony wyrok i oskarżonego uniewinnił od zarzucanego mu czynu.

W sprawie niniejszej, tj. w sprawie o sygn. akt II K 215/24 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, oskarżony stanął pod następującym zarzutem: *„w dniu 12 kwietnia 2018 roku w T. woj. [...] działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej usiłował doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem B.G. w kwocie 6 700.00 złotych za pomocą wprowadzenia w błąd, w ten sposób że do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. złożył pozew o zapłatę kwoty 6 700,00 złotych, sprawa o sygn. I C [...], do którego załączył weksel wskazując, że jest to weksel własny sporządzony przez B.G., gdyż w rzeczywistości był to weksel in blanco, lecz zamierzonego czynu nie osiągnął z uwagi na oddalenie powództwa przez Sąd, przy czym czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi”*. Czyn ten w akcie oskarżenia zakwalifikowano z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. Wyrokiem z dnia 7 listopada 2024 r. w sprawie II K 215/24 W.M. został skazany za przestępstwo opisane w akcie oskarżenia na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. na karę grzywny w ilości 120 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości

jednej stawki na 20zł; wyrok zawierał także rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Po rozpoznaniu apelacji obrońcy (podniesiono w niej zarzut naruszenia powagi rzeczy osądzonej), Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2025 r. w sprawie IV Ka 38/25 zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Już porównanie przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie o sygn. akt IV Ka 750/21 nie pozostawia cienia wątpliwości, że w tym postępowaniu rozstrzygnięto już co do odpowiedzialności karnej za to samo zdarzenie, co w sprawie objętej kasacją. Świadczy o tym analiza aktu oskarżenia w sprawie o sygn. akt II K 51/21 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, a także w konsekwencji opis czynu, jaki został przyjęty przez sąd pierwszej instancji. W wyroku z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie II K 51/21 jako datę końcową zdarzenia objętego aktem oskarżenia słusznie przyjęto datę złożenia pozwu cywilnego do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim, tj. dzień 12 kwietnia 2018 r. (I C [...]), a przecież w opisie tego czynu znalazło się także zachowanie oskarżonego polegające na wypełnieniu weksla in blanco na tę samą kwotę co w obecnej sprawie i działanie na szkodę tej samej osoby. Co więcej, w opisie tego czynu wskazano, że weksel został przedłożony Sądowi Rejonowemu w Tomaszowie Mazowieckim do sprawy I C [...], a zatem do tej samej sprawy, co wskazana w postępowaniu karnym, które zakończyło w sprawie IV Ka 750/21 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim. Jest zatem oczywiste, że czyn będący przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie II K 51/21, to przecież czyn polegający na usiłowaniu oszustwa sądowego, gdzie w oparciu o weksel in blanco (zdaniem prokuratora nieprawnie wypełniony) oskarżony usiłował uzyskać wyrok sądu zasądzające kwotę objętą wekslem, co miało prowadzić do działania na szkodę pokrzywdzonego B. G. Trafnie zresztą w uzasadnieniu aktu oskarżenia prokurator wskazywał na kwalifikację z art. 286 § 1 k.k., choć nie wiadomo dlaczego, nie dokonano takiego zakwalifikowania czynu zarzuconego oskarżonemu.

W sprawie o sygn. akt II K 215/24 oskarżony stanął więc pod zarzutem popełnienia tego samego czynu, co do którego już zapadło prawomocne orzeczenie (wyrok w sprawie II K 51/21 uprawomocnił się w dniu 28 stycznia 2022 r.). Tożsamość zachowania (*idem*) wynikała przecież z tożsamości miejsca i czasu (złożenie w dniu

12 kwietnia 2018 r. pozwu do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim), tożsamości czynności wykonawczej (złożenie pozwu z załączonym wekslem, który był innego charakteru niż deklarował oskarżony [zamiast własny był in blanco], takiego samego celu działania, a zatem wprowadzenia sądu w błąd co do „legalności” weksla, aby sąd wydał wyrok zasądzający roszczenie objęte wekslem. Wszystkie elementy tożsamości czynu są zatem wspólne, a fakt, że w sprawie II K 215/24 Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim w opisie czynu elementem oszustwa sądowego miał być charakter weksla nie ma kompletnie znaczenia (błędne rozważania na stronie piątej uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie IV Ka 38/25). Zauważyć wypada, że w sprawie o sygn. akt II K 51/21 także chodziło o nieuprawnione wypełnienie weksla (tego samego) i złożenie go w sądzie (tym samym) do tej samej sprawy. Może gdyby sąd drugiej instancji dostrzegł, że zdarzenie prawomocnie osądzone miało jednak inny czas, niż ten jaki przyjął wadliwie w swoim uzasadnieniu (por. str. 4 i uwagi, że czyn miał miejsce **do dnia 24 lipca 2018 r.**, gdy tymczasem sąd pierwszej instancji datę czynu określił na datę **do dnia 12 kwietnia 2018 r.**), to ustrzegłby się tego rażącego naruszenia prawa. Już tylko na marginesie podnieść trzeba, że nie miał racji sąd odwoławczy także co do zarzutu obrońcy oskarżonego w zakresie w jakim apelacji wskazywał na brak elementu wprowadzenia sądu w błąd (końcowa część zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych). Przecież w opisie czynu nie ujęto, że podmiotem wprowadzonym w błąd miał być sąd cywilny i to sąd dopiero (na skutek wydania wyroku zasądzającego) rozporządziłby mieniem pokrzywdzonego (!). Opis czynu był oczywiście wadliwy, skoro to B. G. miałby **rozporządzić mieniem własnym**. Można jedynie wyrazić zdziwienie, że tak oczywiste błędy zdarzają się na poziomie Sądu Okręgowego.

Z tych powodów wobec zasadności zarzutu drugiego kasacji konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku sądu pierwszej instancji i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. a także rozstrzygnięcie o kosztach zgodnie z treścią art. 632 pkt 2 k.p.k.

Zbędne było w takim układzie odnoszenie się do zarzutu z pkt I kasacji.

Jacek Błaszczuk

Marek Pietruszyński

Jarosław Matras

[WB]